

УДК 811.111'367.335

Лимаренко О.А.

КОМБІНОВАНІ МОВЛЕННЄВІ МОДИФІКАЦІЇ СКЛАДНОГО РЕЧЕННЯ В СУЧАСНІЙ АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ

У статті розглянуто комбіновані мовленнєві модифікації складного речення, які базуються на синкретизмі дериваційних технік спрощення (скорочення, сепаратизації) та ускладнення (розширення, включення). Виходячи з різновекторної спрямованості двох процесів їхня взаємодія подається в одно-, різно- і міжкатегоріальній перспективах.

Ключові слова: контрадикторне речення, спрощення, сепаратизація, повнопредикативне розширення, другопредикативне включення.

Лимаренко Е.А. Комбинированные речевые модификации сложного предложения в современном английском языке. В статье рассматриваются комбинированные речевые модификации сложного предложения, которые основываются на синкретизме деривационных техник упрощения (сокращения, сепаратизации) и усложнения (расширения, включения). Исходя из разновекторной направленности двух процессов их взаимодействие подается в одно-, разно-, и межкатегориальной перспективах.

Ключевые слова: контрадикторное предложение, упрощение, сепаратизация, полнопредикативное расширение, вторичнопредикативное включение.

Lymarenko O.A. Combined speech modifications in a composite sentence in modern English. This article deals with combined speech modifications in a composite sentence, based on derivative syncretism of simplification (reduction, separation) and complication (extension, insertion). The two having heterogeneous nature, their correlation can produce one-type, diverse and mixed syntactic modifications.

Key words: contradictory sentence, simplification, complication, primary-predicative extension, secondary-predicative insertion.

Синтаксична категорія предикативності, що є головною ознакою речення як комунікативної одиниці, виявляється в позначенні центру певної події, оформленої у вигляді повідомлення, відносячи його до дійсності, часових планів і певного мовця [6, 586]. Категорія предикативності має пряме відношення до мовленнєвої модифікації речення, що уможливується завдяки відкритості його предикативної структури для процесів синтаксичної деривації.

Синтаксична деривація – це трансформаційно зумовлена похідність одних синтаксичних одиниць від інших [1, 28; 2, 113; 4, 15], що є результатом дії синтаксичних процесів прогресивного і регресивного порядку [5, 227]. Іншими словами, синтаксична деривація є симбіозом процесу і результату диверсифікаційної експансії мовних засобів на позамовні смисли [3, 134].

Об'єктом цієї статті є контрадикторне речення (КР), що виступає репрезентантом адверсативних та концесивних складних конструкцій у сучасній англійській мові. Предметом аналізу є комбіновані процеси мовленнєвої модифікації КР, метою – з'ясування шляхів і способів синтаксичної деривації КР.

З огляду на дериваційні можливості КР його структурно-семантичну організацію можна досягнути у двох перспективах – *спрощення* та *ускладнення*. Обидва процеси мають різновекторну спрямованість: перший є результатом вилучення із структури КР певного конструктивного ланцюжка, другий – включенням до його складу додаткових елементів чи розширення його ядра. Відповідно, можна говорити про два типи дериваційної модифікації – *інтенсивний* та *екстенсивний*. Синкретизм обох типів дозволяє виділити й третій – *комбінований* – спосіб структурної верифікації КР, який сприяє більшій виразності суперечливості висловлення з огляду мовця.

1. Для **інтенсивної модифікації** КР чинними є власне *спрощення* (еліпсис (1-3), компресія (4), асиндезація (5)) і *сепаратизація* (парцеляція (6)). Пор.: еліпсис – (1) *Whenever I could ∅∅∅, I slipped away to the mountains /Ch. Eagle/* → (1a) *Whenever I could slip away to the mountains, ...* (регресивний); (2) *Police have no suspects, but ∅∅∅ do have clues /P. Walker/* → (2a) *..., but they do have clues* (прогресивний); (3) *Good God, she was alive. ∅∅ Hurt badly, but still ∅∅ breathing /P. Walker/* → (3a) *She was hurt badly, but still she was breathing* (паралельний); компресія – (4) *In spite of brave thoughts tears were threatening again* → (4a) *Though he had brave thoughts, tears were threatening again*; асиндезація – (5) *Racquetball didn't have bizarre scoring like tennis. It was more like Ping-Pong /A. Konrath/* → (5a) *... But it was more like Ping-Pong*; парцеляція – (6) *There was no sound. Nevertheless, Robbert understood the sign /J. Moleman/* → (6a) *There was no sound, nevertheless Robbert understood the sign*.

2. **Екстенсивна модифікація** контрадикторного речення (*ускладнення*). Умови, обставини та інтенції спілкування часто примушують мовця апелювати до більш складних способів репрезентації протиріччя та, відповідно, до використання більш розгорнутих клауз. Ця властивість зумовлює принципову відкритість КР для інших повно- і другопредикативних одиниць, що уможливорюється лінійним характером мовлення.

Дериваційні процеси у сфері КР відбуваються на тлі двох формально-логічних законів – аналізу і синтезу. У першому випадку йдеться про *розширення / комплементацию* (ускладнення поверхневої організації КР у ширину), у другому – про *включення / інклюзію* (ускладнення у глибину).

Для усвідомлення всієї повноти і розмаїття КР, ускладненого за допомогою включень і розширень, релевантними видаються такі опозиції: "одномісність – двомісність" (включення другопредикативної одиниці до складу однієї чи обох клауз); "одноланцюговість – багатоланцюговість" (кількість предикативних одиниць, включених до складу КР – одна чи більше); "асиметрія – симетрія" (одна чи обидві клаузи містять у своєму складі додаткову предикативну одиницю); "парність – непарність" (парна чи непарна кількість предикативних одиниць у складі кожної з двох клауз); "регресія – прогресія" (вектор "гілкування" КР вліво чи вправо).

2.1. **Повнопредикативне розширення (комплементация)** є аналітичним способом ускладнення матеріальної структури КР за рахунок "підключення" до вже існуючого сурядного чи підрядного КР іншого сурядного чи підрядного речення. Процес розширення сприяє такому розгорненню КР-

біному, яке перетворює його на гібридний трином або на багатоланцюговий поліном (період) з чотирма й більше "підключеними" клаузами.

Відкритість складного речення для варіативних трансформацій передбачає ієрархічність його структури, при якій одна одиниця підпорядковується іншій (субординація) або, навпаки, входить на правах підпорядкованої в систему більш високого порядку (суперординація). Це можна проілюструвати у вигляді субординантної шкали "мегатак西斯 \subset супертак西斯 \subset гіпертак西斯 \subset мезотак西斯 \subset паратак西斯 / гіпотак西斯" (убування справа наліво) або суперординантної шкали "паратак西斯 / гіпотак西斯 \supset мезотак西斯 \supset гіпертак西斯 \supset супертак西斯 \supset мегатак西斯" (наростання предикативних компонентів зліва направо). Проте ускладнювальні можливості монотаксису на цьому не вичерпуються, адже цей ряд можна продовжити як ретроспективно (коллотак西斯, парентак西斯), так і проспективно (макро-, ультра-, архітак西斯), як це, наприклад, пропонує Г.М. Хашимов [8, 33].

Наприклад, паратак西斯 (*He wondered about it, but at the same time, felt*), поєднуючись з підрядною клаузою гіпотаксису (*that he knew*), утворює мезотак西斯 (*He wondered about it, but at the same time, felt that he knew*) і далі, нарощуючи ще одну підрядну клаузу (*there was something about it*), перетворюються на гіпертак西斯 (*He wondered about it, but at the same time, felt that he knew there was something about it*), а той, у свою чергу, за допомогою тієї ж операції комплементації – на супертак西斯 (7) *He wondered about it, but at the same time he felt that he knew there was something about it that made sense* /T. Ruggiero/.

Напевно, супертаксисне КР (7) можна було б продовжити, довівши його до статусу мега-, архі- чи ультратаксису. Однак насиченість КР-біному комплементарними одиницями має певні обмеження: ускладнення КР затухають коло п'яти предикативних одиниць, тобто на супертаксисі. Це можна пояснити обмеженістю оперативної пам'яті людини [9, 131], можливістю її глибини [10, 135]. Мабуть, комплементація за межами супертаксису є граничним пунктом модифікації КР тому, що стає критичною для адекватної переробки інформації (кодування і декодування), бо вихід за її межі вмикає або механізм спрощення, або механізм започаткування нової реченнєвої одиниці.

2.2. Другопредикативне включення (інклюдія) є іншим дієвим способом ускладнення структури КР – трансформацією синтезу. Цей процес відбувається в основному за рахунок введення до складу однієї чи відразу обох клауз другопредикативних одиниць (ДПО) – інфінітивних (ІНФ), партиципних (ПАРТ) і герундіальних (ГЕР).

Залежно від кількості задіяних другопредикативних зворотів та їх позиціонуванні в першій чи другій клаузі включення можуть набувати вигляду одно- (8) і двомісності (10), одно- (8) і багатоланцюговості (9), парності (10) й непарності (11). Пор.: (8) *Although it was a simple message, it took some effort to send* /K. Webb/; (9) *Though my intentions were to avoid getting too involved in the oversight of the work program at the Garden, Ann's challenge stuck with me* /K. Hansen/; (10) *Though they were surprised to see me, it felt good to be together again* /J. Moleman/; (11) *Ann accepted my daffodils with the gratitude of someone being granted a life long wish, yet, looking around her living room, filled with all her flowering plants, the spiky green stems looked sad and meager* /K. Hansen/.

3. Релевантною для КР є й **комбінована модифікація**, де аналіз і синтез взаємодіють між собою. Цей тип відбиває аналітично-синтетичний, а точніше – інтенсивно-екстенсивний спосіб трансформації КР, де процеси однакового або різного статусу можуть взаємодіяти в одному й тому ж КР одночасно, паралельно і перехресно. У сфері КР такі модифікації проявляються у вигляді одно-, різно- і міжкатегоріальної взаємодії різних за своєю природою синтаксичних процесів.

Однокатегоріальна взаємодія синтаксичних процесів є взаємодією рядопокладених (відносно гомогенних) процесів, що належать до однієї категорії. У нашому випадку йдеться про категорію ускладнення, у межах якої можуть одночасно реалізовуватися обидва її складники – розширення і включення. Співіснуючи в одному і тому ж КР, вони сумісними зусиллями сприяють його ускладненню як у ширину, так і в глибину.

Специфічною рисою цього ускладнення є те, що тут важко говорити про регресію чи прогресію в чистому вигляді, а доцільно говорити про переважання чогось одного, тобто про більшу чи меншу кількість клауз ліворуч і праворуч від контрадикторного релятива. Так, у КР (12) *He wanted to rush back to ask her hundreds of questions that he knew had to be answered, even if he hadn't formulated them yet* /Ch. Eagle/ зліва від релятива *even if* розміщується головний суб'юнкт, який складається з фінального й атрибутивного підрядних, а останній, у свою чергу, містить парентезу (*he knew*), тоді як підрядний суб'юнкт не має жодних ускладнень. Це регресивне розширення. А ось КР (13) *Vince yelled that he would destroy me for that, yet there was a slight crackle to his voice that already made it sound less threatening* /A. Starling/, де лівий кон'юнкт ускладнений лише з'ясувальним підрядним, а правий – інфінітивним та партиципним зворотами, а також атрибутивним підрядним, будується за зразком прогресивного ускладнення.

Однокатегоріальне ускладнення відмічається як у межах сурядно-, так і підрядноцентричності і характеризується декількома специфічними особливостями (рис. 1). По-перше, всі включення є релевантними лише для асиметричних побудов – мезотаксису (висока активність) і гіпертаксису (середня активність), мегатаксис є доволі рідким явищем; по-друге, вкрай обмежене використання герундіальних включень в сурядноцентричних і повна відсутність в підрядноцентричних реченнях.

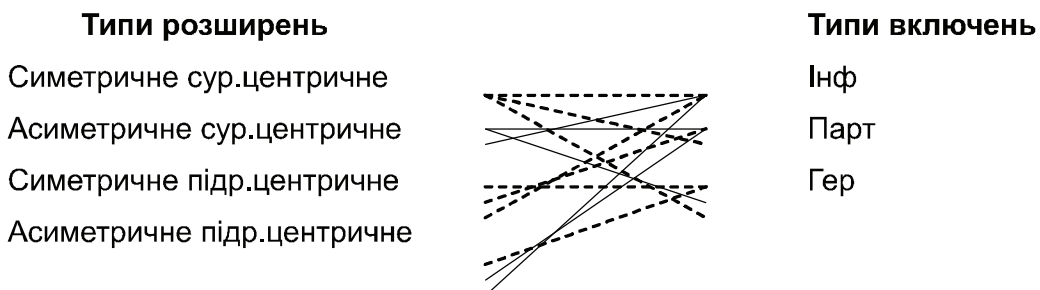

Рис. 1. Взаємодія процесів розширення та включення у КР

Наш матеріал дозволив зафіксувати чотири основних типи.

Асиметричний мезотаксис з одномісним включенням є найбільш поширеним способом однокатегоріального ускладнення КР. Відбиваючи ідею багатоланцюговості, парності, він є взірцем компактного аранжування думки за рахунок інфінітивних (14), партиципних (15) або герундіальних (16) включень: (14) *It actually felt good to be part of society again, **although** the thought stirred occasionally that he was forsaking his past* /B. Emerson/; (15) *It's like a star rotating around something **except** you can't see what it's circling* /J. Armstrong/; (16) *She found pleasure in savouring her condition of nullity and hope, **yet** she knew that she was voyaging strongly now* /Ch. Eagle/.

Асиметричний мезотаксис з двомісним включенням є єдиною моделлю, у якій включення інфінітива відбувається в обох клаузах: (17) ***Although** Joanne found it hard to follow the rapid German of the people who gave papers, she managed to get enough out of the papers to have much food for thought* /M. Holly/. Оскільки процеси ускладнення в обох частинах КР є кількісно неоднакові, то його слід визнати багатоланцюговим, непарним.

Асиметричний гіпертаксис з двомісним включенням відбиває факт одночасного включення партиципного звороту в лівій частині, а інфінітивного – у правій: (18) *At the moment she felt stuck in the commonplace, **and yet** it surprised her to realize suddenly that she was waiting for something, she didn't know what* /M. Holly/. Характерною рисою двомісних включень у гіпертаксисі є те, що ДПО розводяться в них по різних клаузах, тобто виявляються розділеними бар'єром "зв'язок".

Асиметричний мегатаксис з одномісним включенням є доволі рідко використовуваним способом комбінованого ускладнення КР. Так, в (19) всі комплементарні компоненти КР прогресивно розташовуються у правому кон'юнкті: (19) *Brennus had no clear career ambitions **but** he had an energy that made you feel that if you were the woman who stood behind him, someday you'd end up shaking hands with the President* /J. Armstrong/. У таких побудовах ДПО позиціонується в останній перед крапкою клаузи, ніби вінчаючи речення. Такий прийом є способом гармонізації висловлення, оскільки він не тільки ставить логічну крапку в омовленому протиріччі, але й натякає на певного роду текстову самодостатність КР.

Різнокатегоріальна взаємодія – це взаємодія нерядопокладених (гетерогенних) синтаксичних процесів, що належать до різних модифікаційних технік, а саме: використання в одному й тому ж КР спрощення (еліпсація, асиндезація, компресія, парцеляція), та ускладнення (інклюзія, комплементация). Однак така взаємодія не є рівноправною, оскільки її механізм – це спрощення на тлі ускладнення, а не навпаки. Зазначені процеси можливі у двох напрямках – спрощення в контексті включення і спрощення в контексті розширення.

Спрощення на тлі включення відбуваються за алгоритмом паралельного функціонування одних і других, при цьому вони не зачіпають внутрішньої будови ДПО, використовуючись для структурної модифікації матричної клаузи. Проте не всі типи спрощень і включень можуть бути задіяними: із 12 можливих констеляцій тут реалізується лише третина. Зокрема, високу активність проявляє компресія, яка може сполучуватися зі всіма трьома зво-

ротами, меншу – еліпсис (тільки з герундієм). Решта ж констеляцій виявляється нереалізованою (рис. 2).

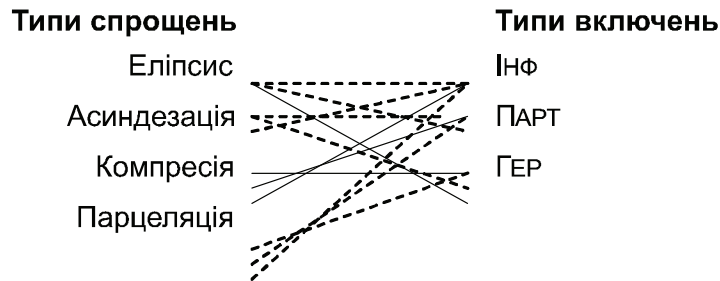

Рис. 2. Взаємодія процесів спрощення та включення у КР

Спостереження показують, що техніка паралельного використання спрощень і включень характерна для лівосторонньої клаузи та нехарактерна для правосторонньої. Щоправда, співіснування двох різновекторних процесів у цій клаузі уможлиблюється тоді, коли деривація має регресивний крен. У цьому випадку техніки спрощення стримують дериваційну активність лівої клаузи. Так, концентрація відразу трьох ДПО у препозитивному суб'юнкті в (20) *In spite of my intentions to avoid getting too involved in the oversight of the work program at the Garden, Ann's challenge stuck with me /K. Hansen/* є критичним показником включення. Отож для підвищення шансів адекватного декодування цього КР адресатом використовується протилежний прийом – компресійне скорочення.

Аналогічне відбувається і з реченням (21), у якому процеси спрощення певним чином стримують регресивне розростання структури препозитивного суб'юнкта: (21) *In spite of the agony and O/ {in spite of} stress of the quake itself and O/ {in spite of} the long hours of standing barefoot in the chill, walking seemed to lift their spirits somewhat /E. Savin/*. Герундіальний зворот, виступаючи повноправним еквівалентом лівостороннього підрядного речення, піддається інтенсивному спрощенню – двічі асиндезації та двічі компресії. Без таких процесів речення, очевидно, могло б бути занадто складним для декодування.

Спрощення на тлі розширення відбуваються за алгоритмом взаємної підтримки. Найбільш активними тут є процеси еліпсації та парцеляції, які можуть використовуватися для гармонізації форми і змісту контрадикторного висловлення і окремо, і в парі з іншими синтаксичними процесами.

Із 16 потенційних схем взаємодії технік спрощення у межах розширення в нашому матеріалі зафіксовано лише сім: на тлі активної кооперації технік спрощення з сурядноцентричними розширеннями (без будь-якої прив'язки до їх симетричної чи асиметричної схем) залишається парадоксальними чином не реалізована їхня сполучуваність з підрядноцентричними моделями (рис. 3).

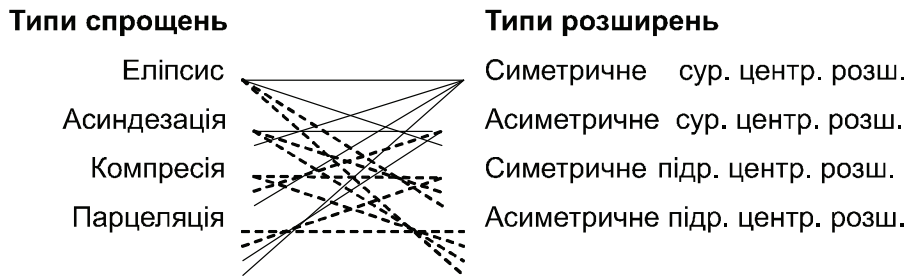

Рис. 3. Схема взаємодії процесів спрощення і розширення у КР

Еліпсис використовується у правих клаузах при прогресивному розширенні насамперед для усунення зайвих повторів, як, наприклад, в асиметричному гіпертаксисі (22) *She won't admit this to anyone, **only** Ø {she} told me because I wanted to know why the good Doctor was half naked in my bed /P. Juser/*. У таких КР домінує суб'єктний і/або ауксілярний (допоміжне дієслово) одномісний еліпсис, а двомісний трапляється дещо рідше. У прогресивно спрямованих розширеннях він часто використовується у парі з іншими техніками спрощення. Найчастіше це відбувається у взаємодії з асиндезацією, як у КР-мезотаксисі (23) *They were oppressive, **yet** Ø {they} Ø {were} somehow more alive than the reflections Ø {that} she saw in the windows of the Gysberts' room /Ch. Eagle/*, у якому двомісний еліпс та опущення сполучника лише сприяють компактному поданню пропозиційної інформації.

Парцеляція знаходить своє якнайширше використання в сурядноцентричному розширенні, де вона може виконувати корекційну та акцентувальну функції. Але в обох випадках вона пов'язана з операцією "досилання інформації". Зокрема, продуцент КР-мезотаксису (24) *Sometimes, I wondered if he didn't have too much respect for authority. **But** I couldn't argue with his dedication /P. Walker/*, очевидно, збирався закінчити свою думку структурно й семантично цілком завершеним реченням "Sometimes, I wondered if he didn't have too much respect for authority", але вже в ході "омовлення" вирішив надати йому статусу протиріччя, для чого застосував парцельований *but*-кон'юнкт з міративним наслідком.

Розведення спрощувальних технік спостерігається у КР-гіпертаксисі (25) *I closed my eyes briefly and Ø {I} passed on to Danny a slight smile. **Nevertheless**, the smile hid the fact that my heart felt like dust at that moment /J. Druga-Johnston/*, де у лівому кон'юнкті використано еліпсис, а у правому – парцеляцію. Якщо еліпсис, сприяючи усуненню інформаційно зайвих повторів, має локальний характер, то парцеляція, повністю охоплюючи весь правий кон'юнкт, – глобальний.

Дещо складніше розводяться по різних клаузах асиндезація, еліпсація і парцеляція в КР-мега таксисі (26) *I assumed Ø {that} Brennus would be one of the first up there since we were only in the second row. When we reached the aisle, however, he made a sharp left turn and Ø {he} headed for the door /J. Armstrong/*. Опущення сполучника *that* – нормальне явище для англійського речення, тож його відсутність у лівому кон'юнкті виглядає цілком природно. Еліпсис підмета у складі парцельованого правого кон'юнкта сприяє укомпактненню інформації, що подається в ньому.

Другий тип відношень, коли один із процесів має місце в обох клаузах, можна проілюструвати на прикладі супертаксису (27) *He wanted to take Kiley in his arms and Ø {he} Ø {wanted to} kiss away her hurts. **Instead** he had to pretend Ø {that} he knew nothing and Ø {he} Ø {had to} believe her story /P. Lee/.* У цьому КР спостерігається доволі складна взаємодія скорочувальних і синкретизаційних технік – еліпсації, асиндезації та парцеляції. Якщо парцеляція застосована у реверсивний спосіб для додавання правого кон'юнкта, оформленого з'ясувальним підрядним реченням, який початково не планувався мовцем, то двомісна еліпсація, з'явившись у лівому кон'юнкту для усунення повтору підмета (*he*) і модального дієслова (*wanted*), "перекочовує" і в парцелят, де всупереч очікуваному вона не тільки не нейтралізується, а й зберігає свою двомісність у паралелі з асиндезацією *that*.

Інакше кажучи, накопичення спрощуваних явищ корелює переважним чином з правосторонніми клаузами, що, як відомо, не мають обмежень на деривацію. Все це свідчить про закономірність когнітивного порядку: те, що спочатку не планується для вербального вираження, а потім все таки презентується шляхом парцеляції, схильне до прискореного темпу своєї реалізації. А темп, зрозуміло, є системно пов'язаним зі спрощеннями, у т.ч. й з еліпсацією та асиндезацією.

Міжкатегоріальна (асоціантна) взаємодія синтаксичних процесів – це поєднання одно- і різностатусних (гомо- і гетерогенних) дериваційних технік при аранжуванні складного контрадикторного цілого. На практиці це означає сумісне використання спрощень і ускладнень, а в них – розширень і включень, у результаті чого КР перетворюється на своєрідний асоціант з гронами інклюдцій і комплементаций, розбавлених спрощеннями.

Будучи найбільш складним способом модифікації КР, асоціантна модель є водночас і найменш вживаною. Усередині цього типу модифікаціям більш активно піддаються сурядноцентричні моделі, тоді як підрядноцентричні залишаються на периферії цих процесів (див. рис. 4).

Попри очікування, такі речення-асоціанти в переважній своїй більшості мають мезотаксисну структуру, рідше – гіпертаксисну і зовсім рідко – супертаксисну. При цьому типі взаємодії процеси включення діють з абсолютною перевагою у лівій клаузі, де найвищу активність проявляє інфінітив, а процеси спрощення – у правій клаузі, яка стає ареною майже нероздільного панування парцеляції. При цьому дуже рідкими є партиципні включення та компресія.

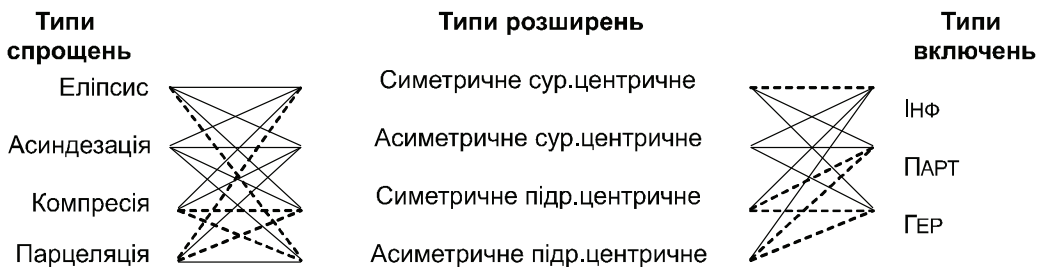

Рис. 4. Комбінована взаємодія синтаксичних процесів у КР

Поширеним типом комбінованої взаємодії є асиметричний прогресивний мезотаксис типу (28) *The imagination reveals its own evils in attributing them to others. Nevertheless, I condemn Hurley for what he's done, and Ø {} Ø {condemn} the sister too* /Ch. Eagle/, у якому ліва клауза обтяжена герундіальним зворотом, а парцельована права спрощується за рахунок двомісного еліпсу.

Прогресивне сурядноцентричне розширення віддає перевагу не тільки мезотаксисним побудовам, а й парцелятивному аранжуванню правих клауз, які містять відносно розгорнуту презентацію міративного наслідку. При цьому ліва клауза, що сигналізує передумову протиріччя, доволі часто піддається укомпактненню саме завдяки ДПО, серед яких найактивнішою є інфінітив. Він може паралельно з'являтися в обох конструктивних частинах КР, парно використовуватися то в одній із них, то в іншій, вклинюватися в парцельовану чи асиндетичну клаузи.

Паралельне використання інфінітиву в обох клаузах характерне, наприклад, для асиметричного гіпертаксису. Так, КР (29) *His failure to grasp how it operated had now cost him a third of his men. On the other hand, he was not one to waste an opportunity when it jumped into his lap* /K. Webb/ утворюється двома симетрично розташованими відносно релятива *on the other hand* об'єктивним й адвербіальним підрядними реченнями, кожне з яких виступає як комплемент інфінітива, доповнюючи або конкретизуючи його значення [7, 38]. Парцеляція слугує засобом реверсивного досилання інформації, що автоматично перетворює узуальне речення в контрадикторне.

Відсутність інфінітивних включень відкриває широкий простір для комплексного використання герундіальних і партиципних зворотів, яке може виходити за межі парності (як при інфінітиві) і набувати вигляду *ешелонізації* – використання декількох ДПО, утворених шляхом згортання окремих повнопредикативних одиниць у надскладних періодних побудовах. Згортання таких одиниць сприяє полегшенню матеріальної "ваги" всього КР. Ешелонізація характерна для сурядно- і нехарактерна для підрядноцентричного розширення.

Зокрема, герундій у лівій частині асиметричного прогресивного ультра-таксису (30) *The world was in a phase of losing, and what we had was precious. Yet this was when I came to know that if something was so precious that it couldn't be used in daily life, then it was already in danger of being lost* /Ch. Eagle/ цілком гармонійно сприяє укомпактненню пропозиційної інформації щодо передумови протиріччя. А ось розлоге подання міративного наслідку примушує мовця не тільки його парцелювати, але й згортати повнопредикативні одиниці до розмірів другопредикативних – однієї герундіальної та однієї партиципної. У протилежному випадку (за умови їх "незгорнення") мовцеві, мабуть, не вдалося б відтворити суперечливість ситуації, що вербалізується.

Тож, попри той факт, що в комбінованих модифікаціях КР жоден з другопредикативних зворотів не має таких широких сполучувальних потенцій, як інфінітив, він все ж таки не використовується в техніках ешелонізації. Для цього у пригоді стають менш продуктивні звороти – герундіальний і партиципний.

У цілому асоціантна взаємодія різновекторних синтаксичних процесів дозволяє мовцеві, з одного боку, ергономічно поводитися з мовним мате-

ріалом – заощаджувати ресурси, скорочувати й укомпактнювати лінійну протяжність висловлення, урізноманітнювати вербальні засоби тощо. З другого, – зберігати інформативну повноту висловлення, урізноманітнювати його іллокутивні настанови, перетворювати неконтрадикторне речення на контрадикторне.

Висновки:

1. Комбінована модифікація відбиває аналітично-синтетичний спосіб варіювання складного речення. Вона спирається на спроможність взаємодії різних синтаксичних процесів. Така кореляція відбиває широкі можливості англійської мови щодо використання прийомів і технік презентації суперечливої інформації на тлі протилежно спрямованих векторів – спрощення (еліпсис, компресія, асиндезація і парцеляція) та ускладнення (другопредикативне включення і повнопредикативне розширення). Перший тип синтаксичної деривації є інтенсивною, другий – екстенсивною модифікацією КР.

2. Комбіновані техніки спираються на одно-, різно- і міжкатегоріальну модифікації структури складного речення. Перша є взаємодією відносно гомогенних процесів (розширення і включення), друга – гетерогенних, механізмом яких є спрощення на тлі ускладнення, а не навпаки. Вона уможливорює два типи процесів: спрощення в контексті включення і спрощення в контексті розширення. Міжкатегоріальна взаємодія – це поєднання гомо- і гетерогенних дериваційних технік при генеруванні контрадикторного цілого. Така взаємодія є фактом сумісного використання спрощень і ускладнень, а в середині них – розширень і включень, у результаті чого КР перетворюється на своєрідний асоціат з гронами інклюзій і комплементаций, розбавлених спрощеннями.

3. Комбінована модифікація КР є доволі гнучким способом упаковки протиріччя, у якому поєднуються конвергентні й дивергентні прийоми вербалізаційних технік. З одного боку, вона дозволяє ергономічно поводитися з реченнєвою матерією, а з другого, – зберігати інформативну повноту того висловлення, що містить протиріччя.

Перспективним для подальших розвідок є вивчення специфіки мовленнєвих модифікацій складного речення у складі надфразових єдностей, тексту і дискурсу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Золотова Г.А. Очерк функционального синтаксиса русского языка / Г.А. Золотова. – М.: КомКнига, 2005. – 352 с.
2. Кибрик А.Е. Константы и переменные языка / А.Е. Кибрик. – СПб.: Алетейя, 2003. – 720 с.
3. Лимаренко О.А. Контрадикторні відношення у складному реченні сучасної англійської мови: дисс. канд. філол. наук: 10.02.04 – германські мови / О.А. Лимаренко. – Одеса, 2010. – 260 с.
4. Падучева Е.В. О семантике синтаксиса: Материалы к трансформационной грамматике русского языка / Е.В. Падучева. – М.: КомКнига, 2007. – 296 с.
5. Почепцов Г.Г. Избранные труды по лингвистике / [сост., общ. ред. и вступ. ст. И.С. Шевченко]. – Харьков: ХНУ им. В.Н. Каразина, 2009. – 556 с.
6. Селіванова О.О. Лінгвістична енциклопедія. – Полтава: Довкілля-К, 2010. – 844 с.
7. Снісаренко І.Є. До питання про предикативність в інфінітивному реченні / І.Є. Снісаренко // Наукові записки. Серія: Філологічні науки (мовознавство). – Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2008. – Вип. 75(2). – С. 38-40.

8. Хашимов Г.М. Типология сложных предложений разносистемных языков / Г.М. Хашимов. – Ташкент: ФАН, 1991. – 107 с.

9. Miller G. Human Memory and the Storage of Information / G.A. Miller // I.R.E. Transactions on Information Theory, 1956. – Vol. IT. – № 3. – P. 129-137.

10. Yngve V.H. The depth hypothesis / V.H. Yngve // Structure of language and its mathematical aspect. Proceedings of the Symposia in Applied Mathematics. – N.Y.: Providence; R.I.: American Mathematical Society, 1961. – Vol. XII. – P. 130-138.